

[1] "ובחדש השביעי באחד לחדש מקרא קדש יהיה לכם, כל מלאכת עבודה לא תעשו, יום תרועה יהיה לכם" (במדבר כט, א)

[2] "במצצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ד' " (תהלים צח, ו), "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, ד' אלקיו עמו ותרועת מלך בו" (במדבר כג, כא)

[3] "...הגשם הפשוט אשר יש לו הרחקים השלושה, דהיינו: האורך והרוחב והגובה, ויש לו שש פאות, דהיינו פאת המעלה ופאת המטה ופאת הימין ופאת השמאל ופאת הפנים ופאת האחור, והם שש פאות. ומפני כי אלו שש פאות נוכחים זה לזה, נחשב האמצעי שאינו פאה, רק עומד באמצע, לענן בפני עצמו, והם נקראים שש קצוות עם היכל הקודש מכון באמצע. כי האמצעי, מה שהוא באמצע אין לו בחינת שום צד כלל, ודבר זה יש לו מעלה נבדלת מן הגשם כי כל גשם יש לו התפשטות צד, שזהו ענן הגשם, התפשטות הרחקים, והאמצעי, שעומד באמצע, מתיחס דבר בלתי גשמי, שאין לו רוחק, ולכך נקרא 'היכל הקודש', מקודש מן הגשמי..."

(מהר"ל מפראג, חידושי אגדות, לנדרים לט ע"ב)

[4] "...מספר עשרה שהוא מורה על המדרגה העליונה, הנבדלת... במספר שבעה חול וקדושה, שבעת ימי שבוע - שישה ימי חול והשביעי הוא קודש, ובחדשים השביעי גם כן קודש, הוא חודש תשרי, ובשנים - שישה שני עבודה והשביעית שמיטה, והיא שנת קודש, וכל זה מפני כי מספר השישה הם חול, והם כנגד שישה קצוות הגשם, שהוא חול, ואילו השביעי הוא כנגד היכל הקודש, שהוא השביעי והוא באמצע..."

(מהר"ל מפראג, דרך חיים לאבות ה; טו)

[5] "כל השביעי חביבין לעולם... בשנים שביעי חביב... בשמיטין שביעי חביב... בימים שביעי חביב... בחדשים שביעי חביב, שנתמר: 'בחדש השביעי באחד לחדש' (ויקרא כג, כד)" (ויקרא רבה, כט; יא)

[6] "בראש השנה יצא יוסף מבית האסורין. בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים" (ראש השנה י ע"ב - יא ע"א)

[7] "...ודע, כי שני אברים באדם הם קדושים, והוא הלב והראש, וכנגד אלו שני דברים הם ניסן ותשרי. כי תשרי הוא דומה לראש, לפי ששם השכל, שהוא קדוש לגמרי, וכן החודש הזה, שהוא שביעי, שהוא קדוש לגמרי. וכמו שאמרו במדרש שלכן נבחר השביעי לקדושה, הן בימים בחדשים בשנים וכו'... אמנם חודש ניסן הוא כנגד הלב, ששם החיות, וכך חודש זה החזרת חיות העולם, וכן קראו מזל טלה, שהוא ניסן, 'עיגול החיים', כי כאשר השמש בא אל נקודה זאת יחזרו הנמצאים לחיותם, ועד השעה ההיא, בחורף, נחשבו מתים..."

ואמר ש'בטלה עבודה מאבותינו', כי החודש הזה בו השם יתברך מלך ישראל, שהרי נקרא השם מלך, ולפיכך בתשרי בטלה עבודה מאבותינו עד שאינם עובדים למלך אחר... כי החודש הזה מיוחד לקדושה, ובו התחלת השמיטה והיובל, שכל אלו קדושים הם מן המלאכה, וכאשר היו אבותינו במצרים היו עושים עבודה למצרים, עבודה של חול, דהיינו למצרים, וכאשר הגיע תשרי שהוא ביטול מלאכה שאינה ראויה - בטלה עבודה מן אבותינו במצרים, וכן מה שיצא יוסף מבית האסורים ראוי היה החודש הזה ליוסף שיצא ממצר..." (מהר"ל מפראג, חידושי אגדות, לראש-השנה י ע"ב)

[8] "...עבודתו של מלך הכבוד, שהיא החרות הגמורה... שאז ימצא האדם בנפשו השלטון הגמור, הראוי לבן-חורין באמת, המושל גם כן על הגדול שבפוחות, שהוא כח החרות עצמו" (הראי"ה קוק, עולת ראייה, ב; רפט)

[9] "עבדי זמן עבדי עבדים הם - / עבד ד' הוא לבד חפשי / על כן בבקש כל-אנוש חלקו / 'חלקי ד'!" (רבי יהודה הלוי) אַמְרָה נַפְשִׁי"

[10] "רק ישראל יכולים הם לקבל אמונת אלהי אמת, ד' אחד, במלואה וטובה, ואישיותם העצמית עוד תוסיף אמן עם זה, ותרבותם תשתגשג ותתגדל בפריחה מציינת... אבל הגויים לא באו עדין לידי מדה זו, ומה שהכנסה מאורם של ישראל אמונה אלהית בסביבותם שלא בדרך התפתחות הראויה להם לפי טבעם - נלחם הוא באישיותם הפרטית ומלקה את תרבותם, שהיא זרה, חיצונית, נכרית ומגשמת, בעצם תכונתה. אמנם יד ד' עשתה זאת, שעל כל פנים תרבה מעט הקלפה הקשה של ההקמה האנושית, אבל סוף כל סוף מכרחת הנכריות לנצח אצלם, והמלכות תהפך למינות (משנה סוטה ט, טו) שתגלע את הניצוצות של רוח ישראל, הבאים מאור ד', שנמסד ברוחם, ותגבר בזה יותר שנאת ישראל. ואף-על-פי שבתחלה נראו על-ידי זה הנגעים של עקבתא דמשיחא, וקטני נפש חושבים לחקות את הכפירה המתרחבת אצל הגויים, ומדמים אותה לתרבות אנושית כללית, במקום שאינה כן-אם תרבות זרה ונכרית, שישאר עומדים כבר למעלה-למעלה ממנה, מפל מקום סוף כל סוף המחשבה הזאת בעצמה, של החפץ להיות עומד על העצמיות הנקיה בלא ערוב השפעה חיצונית, - שהיא מגדלת מעבר מזה את שנאת העמים לישראל ביותר, ומעבר השני את החקוי הרוחני מצד חלושי חיים מישארל, עד שהאנרכיה המחשבתית מהרסת את כל קשט וקדש, - היא בעצמה, הכרה זו שיש לעמוד על הנקדה התוכית, המסגלת להעצמיות, תקרא את ישראל לתשובה, לעשות חיל באלהים (תהלים ס, יד) ולשוב עוד הפעם לגבורה עליונה, 'לא בחרבם ירשו ארץ, וזרועם לא הושיעה למו, כי ימינך וזרועך ואור פניך, כי רציתם. אתה הוא מלפי אלהים צנה ישועות יעקב, בך צרינו נגח, בשמך נבוס קמינו' (תהלים מד ד-ו). והכרה זו, הבאה בהתפתחות אטית מאד, המתחילה מקנאת עם, חבת ארץ, שפה, תרבות גלמית, דעת התולדה, התלהבות עבודה גשמית, ארצית, מפלח הנד המגשמת, מכרחת היא לעלות עד הראש¹, ולעורר את המחשבה וההרגשה היותר מינחה לישראל בלב כל האמה, הזקנים והצעירים יחדו, ובלב אחד, במחשבה וחשק אחד יושבו בני ישראל ובקשו

¹ "...הרוח הצעיר התובע את ארצו, שפתו, חרותו וכבודו, ספרותו וכוהו, רכושו, רגשותיו, נזרמים הם על-ידי שטף של טבע, שבתוכיותו מלא הוא אש קדש" (הראי"ה קוק, אורות, אורות התחיה; ל)

את ד' אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִד מֶלֶכָם וּפְחָדוֹ אֶל ד' וְאֶל טוֹבוֹ' (הושע ג, ה).² כָּעֵת, בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים, שֶׁכָּבַר הַחֲלוּ לְהִרְאוֹת אֶת נֶאֱמָרָהּ, כָּל הַחֵיל אֲשֶׁר נָגַע אֱלֹהִים בְּלִבָּם (שמואל א-י, כו) קְרוֹאִים וְעוֹמְדִים הֵם, לְעוֹרֵר הַמּוֹן מִחֲשָׁבוֹת וְהוֹפְעוֹת מִהֶסְפִּירוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת מִמְקוֹר יִשְׂרָאֵל, וְלַעֲדֹר בְּלֹא לֵב וְלֵב (דה"א-יב, לד) בְּיִסּוּדוֹת הַתְּחִילוֹת שֶׁהִתְחִילָה כָּבַר הַהֲרַגְשָׁה לְדַפֵּק בָּהֶם בְּחִזְקָה, וְהַמְחַשְׁבָּה וְהַמְעַשֶּׂה יִפְגְּשׁוּ יַחְדָּו לְבָנוֹת עוֹלָם מְלֵא, בְּשֵׁם מְלֵא, 'יִמְלֹךְ ד' לְעוֹלָם, אֱלֹהֵי צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר, הִלְלוּ יְהוָה!' (תהלים קמו, יז)
(הראי"ה קוק, אורות, אורות התחיה; נד)

[11] "מִתִּיב רַב אַחַא בַר הוֹנָא: תְּמִיד שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה: שַׁחֲרִית - קָרַב כְּהִלְכְּתוֹ, בְּמוֹסָף מֵהוּ אוֹמֵר: 'הֲרִינְנוּ לְאֱלֹהִים עוֹיָנָנוּ. הֲרִיעוּ לְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב...'"
(ראש-השנה ל ע"ב)

- א "לְמַנְצַח עַל הַגְּתִית לְאַסְף:"
 ב הֲרִינְנוּ לְאֱלֹהִים עוֹיָנָנוּ. הֲרִיעוּ לְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב:
 ג שְׂאוּ זְמֵרָה וְתַנּוּ תַף. כְּנֹר נְעִים עִם נָבֶל:
 ד תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר. בַּפֶּסַח לְיוֹם חֲגֹנוּ:
 ה כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא. מִשְׁפָּט לְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב:
 ו עֲדוֹת בִּיהוֹסֵף שָׁמוּ. בְּצִאתוֹ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם. שִׁפְתַי לֹא יִדְעֵתִי אֲשַׁמֵּעַ:
 ז הַסִּירוֹתֵי מִסְבָּל שְׁכָמוֹ. כְּפִיו מִדוֹד תַעֲבֹרֶנָּה:
 ח בְּצָרָה קָרָאתִי וְאֶחֱלָצֶנָּה. אֶעֱנֶה בְּסִתְרֵי רַעַם. אֶבְחֹנֶה עַל מִי מְרִיבָה סֶלְחָה:
 ט שְׁמַע עִמִּי וְאֶעֱיֶדְהָ בָךְ. יִשְׂרָאֵל אִם תִּשְׁמַע לִי:
 י לֹא יִהְיֶה בָךְ אֵל זָר. וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכְרִי:
 יא אֲנֹכִי ד' אֱלֹהֵיךָ הַמַּעֲלֶה מִצְרַיִם מִמִּצְרַיִם. הֲרִחֵב פִּיךָ וְאֶמְלֹאֶהוּ:
 יב וְלֹא שְׁמַע עִמִּי לְקוֹלִי, וְיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה לִי:
 יג וְאֶשְׁלַחְהוּ בְּשִׁרְיוֹת לָבָם. יִלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם:
 יד לוֹ עִמִּי שְׁמַע לִי. יִשְׂרָאֵל בְּדַרְכֵי יְהִלְכוּ:
 טו כְּמַעַט. אוֹיְבֵיהֶם אֶכְנִיעַ. וְעַל צָרֵיהֶם אֲשִׁיב יָדַי:
 טז מִשְׁנֵאֵי ד' יִכְחָשׁוּ לוֹ. וְיִהְיֶה עִתָּם לְעוֹלָם:
 יז וְיִאֲכִלְהוּ מִחֶלֶב חֶסֶה. וּמִצוֹר דָּבֵשׁ אֲשַׁבֵּיעֶנָּה" (תהלים פא)

ו "בְּשַׁעֲהָ שְׂאֵמֵר פְּרַעַה לְיוֹסֵף וּבִלְעָדֶיךָ לֹא זָרִים אִישׁ אֶת יָדוֹ וְאֶת רַגְלוֹ' אָמְרוּ לוֹ אֶצְטַגְנִינִי: 'עֲבָד שְׁלֶקְחוּ רַבּוֹ בְּעֵשְׂרִים כֶּסֶף, תִּמְשָׁלְהוּ עֲלֵינוּ?!' אָמַר לָהֶם: 'גְּנוּנֵי מַלְכוּת אֲנִי רֹאֶה בּוֹ'. אָמְרוּ לִיה: 'אִם כֵּן יִהְיֶה יוֹדֵעַ בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹן'. בָּא גְבַרִיאֵל וְלָמְדוּ שְׁבַעִים לְשׁוֹן" (סוטה לו ע"ב)

"...יוסף הצדיק, כשלימדו גבריאֵל שבעים לשון, למד אותן עם תכלית חכמתן, והורהו כל חכמת נפש האדם, ועל ידי זה האדם הולך בדרך ישרה ונמנע מכל חטא. גם על-ידי הבנת כל הלשונות וידיעתן

² "...וְלִלְבָנָה אָמַר שֶׁתְּחַדֵּשׁ, עֲטָרַת תְּפָאֲרַת לְעַמּוּסִי-בֶטָן, שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ וּלְפָאֵר לְיוֹצְרָם עַל שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ..." (ברכת הלבנה)

"...וְיִהְיֶה רְצוֹן מִלְפָּנֶיךָ... לְמִלֵּאת פְּגִימַת הַלְבָנָה, וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ שׁוֹם מְעוֹט... וְיִתְקַיֵּם בְּנוֹ מִקְרָא שְׁפָתוֹב וּבִקְשׁוֹ אֶת ד' אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִד מֶלֶכָם'. אָמֵן" (המשך קידוש לבנה)

איך הן נגזרות מלשון הקודש, יובן על ידי זה איך כל הדעות הן רק ענפים מתורתנו הקדושה, ויודע על ידי זה להנצל מכל טעות, ובזה הכח נופל גם-כן היצר הרע של דעות כוזבות, ועל ידי כך גם בישראל מתקסף אור דעת לשוב מכל דעה כוזבת...” (הראי”ה קוק, מדבר שור, דרוש ח, עמ’ ע)

י” לא יהיה בך אל זר’ – השם יתברך לא יהיה זר אצלך” (רבי משה מקוברין, אמרות משה, קה)

יא”...המפעל של ההעלאה, הוא ככל המפעלים האלהיים, שאינם גורים בזמן מצד פועלם. והשמים והארץ היו מתמתחים והולכים לולא שגער בהם בוראם (בי”ר). והעלאה ממצרים, בתכונה של עליה, לא נפסקה, ושום גערה לא באה לעכבה, על כן היא תמיד פועלת פעולת עליה על כל הנשמות השייכות לה, ואין גבול לעליה, ואין קץ לרוממות השאיפה. המניעה תוכל רק להיות אם תלחץ הנפש בעצמה, אם היא תצמצם את הגבולים של משאליה. אבל אחרי שאתה יודע את הרז הזה, כי אַנְכִי, ד’ אֱלֹהֶיךָ, הַמַּעֲלֶה מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, אם כן אתה עומד תמיד בתכונה של עליה בלתי-פוסקת, ואין קץ לתכונה, על כן הִרְחַב מֵאֵד מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ, התרומם מעל כל הגבלה, התעלה מעל כל קטנות, הִרְחַב פִּיךָ וְאַמְלֵאֲהוּ” (הראי”ה קוק, עולת ראייה, א; ריט-רכ)

[13] ייש לזכור שאנו ניגשים לפני המלך, ועל כן תיקנו חז”ל את סדר התפילה: ‘לְעוֹלָם יִסְדֵּר אָדָם שִׁבְחוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאַחַר כֵּן תִּפְלְלוּ’ (ברכות לב ע”א)...על כן תיקנו חכמים את שלוש הברכות הראשונות, שהן ברכות של שבח. אבל בְּנִימִים אלה, כבר בתוך שלוש הברכות הראשונות, מתוך העזה נוראה, אנו מתחילים להאחז בעניינינו: ‘צִכְרֵנוּ לְחַיִּים, מְלֶךְ חַפֵּץ בְּחַיִּים, וְכִתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים לְמַעַן אֶ-לֹהִים חַיִּים’. ‘צִכְרֵנוּ’ – המובן של זכירה, בְּנִיגוּד לְשִׁכְחָה, הוא קשר ושייכות. ‘לְחַיִּים’ – אנו נפגשים בְּרֵאשִׁית הַיְצִירָה, של ‘וַיַּפַּח בְּאַפּוֹ נְשִׁמַת חַיִּים’. ‘מְלֶךְ חַפֵּץ בְּחַיִּים’ – ריבונו של עולם מתגלה בְּמִצִּיאוֹת, בְּחַיִּים...ד’ חַפֵּץ בְּהַתְּגַלוּת, וְהִפְלֵ בְּרָא לְכָבוֹדוֹ. מתוך הִסוּד הַא-לֵהי הזה יש ערך לחיים שלנו. וערך כל החיים שלנו הוא ‘לְמַעַן אֶ-לֹהִים חַיִּים’. בְּנִימִים אלו אנו קשורים ביותר למקור החיים, וזה נותן ערך אחר לכל בקשותינו, ואז יש מקום להזכירן בתוך בְּרָפוֹת הַשְּׁבַח, כי אנחנו לא ‘אנחנו’, אלא אנחנו ‘הַדְּבָקִים בְּד’ אֶ-לֹהֵיכֶם’, אנחנו ‘לְמַעַן אֶ-לֹהִים חַיִּים’. לכן אנו מבקשים: ‘זכרנו, ריבונו של עולם, למענך, כי כל מציאות חיינו היא למענך, כי ‘מה אנו ומה חיינו’. מתוך מצב של התרוממות והרגשת ה‘לְמַעַן אֶ-לֹהִים חַיִּים’ כל בקשותינו מתקדשות. אנו מתקדשים בקדושת ‘ד’ אֶ-לֵהי יִשְׂרָאֵל מְלֶךְ, וּמְלִכוּתוֹ בְּפֶל מְשֻׁלָּה’ ומתקרבים למצב של ‘וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּד’ אֶ-לֹהֵיכֶם חַיִּים בְּלָכֶם הַיּוֹם’. זה נותן ערך לכל חיינו הפרטיים, לכל סְדֵרֵי דוֹרוֹתֵינוּ ולכל חשבונות כלל ישראל, שאינם ‘בְּצִדְקָתְךָ וּבִישׁוֹר לְבָבְךָ’ אלא ‘לְמַעַן אֶ-לֹהִים חַיִּים’...”

(שיחות הרב צבי יהודה מועדים א, עמ’ 40-41)

[14] “ההכרה וההרגשה הישראלית היא, שכל מה שהוא יותר אלהי הוא יותר חי, וכל מה שהאדם הוא יותר מקושר באלהות בכל דרכיו, בכל מעשיו, בכל תנועותיו ובכל הליכות חיו- החיים שלו הם יותר רְוֵיִים מטל חיים, והעז וההדר, והחוסן והחיל, מְפַעֵם בהם בכל תוקף. וזה הדין אינו רק בדין האדם הפרטי בישראל, כי אם ביותר הוא מתייחס לתחיית האומה בחי, הפלל, שכל מה שהיא הוֹנָה יותר אלהית, ויותר מקושרה בקדושה גלויה, ומופעת ממקור הקודש האלהי-- הרי היא עומדת להיות מתגברת, פורחת ומתעלה בהוד וגאון, באומץ ורוב אונים. ‘תנו עז לאלהים, על יִשְׂרָאֵל גְּאוֹתוֹ’ (תהלים סח, לה)”

(הראי”ה קוק, שמונה קבצים, ח; רכ)